

בס"ד ט' תמוז ה'תשפ"ה

הדלקת נרות - 19: 31

צאת השבת - 20: 22

רבנו תם - 21: 18

שעון קיץ - מהלוח המדויק של "אור החיים"

ע"פ "אופק תל אביב"

שְׁנֵה עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ - עֵלּוֹן מִס' 1262

@ סוף זמן "ברכת הלבנה" - יום רביעי כל הלילה.

@ ביום שישי טו' תמוז הילולת "אור החיים" הקדוש

רבני חיים בן עטר זיע"א.

@ להקדשת העלון והשיעור בלוויין, לרפואה והצלחה,

פרנסה טובה, או להבדיל לע"י יקיריכם. 054-7743834

מפטירין: "ויפתח הגלעדי" (שופטים יא')

מרתק - ראו בעמוד 2

מכל מלמדי השכלתי

אברהם יגל

לע"י בבאי מוסאי בן אברהם וזליכה ז"ל

לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל ובכללם לאברהם יגל בן רעות נ"י

שבת מנוחה

פרשת חוקת

הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

שיעור בלוויין כל מוצ"ש 21: 30

בבית הכנסת "אוהל מועד"

וסעודה רביעית - סעודה טובה להשתתף

מלמדיי הפרשה:

מאחר שכתוב 'בני ישראל', ברור שהיו 'כל העדה'. מדוע נכתב 'כל העדה' רש"י: : ללמדנו שהגיעו עדה שלמה, שכבר מתו מתי מדבר ואלו פרשו לחיים.

אור החיים: כשעם ישראל נמצאים במדרגת ישרים וצדיקים הם נקראים 'בני ישראל', וחלילה כשיורדים מכך הם מכונים 'עם' או 'עדה'.

"ולקח הכהן עץ ארז ואזוב וישני תולעת"

ארז מרמז על גבהות הלב, ואזוב סימן לשפלות הרוח. אומר רבי שמחה בונם מפשיסחא, כל אדם צריך שיהיה לו בכיסו האחד "אנכי עפר ואפר", ובכיסו השני "בשבילי נברא העולם", וכל אדם בר דעת צריך לדעת כיצד להשתמש בכל מידה מהמידות במקומה ובזמנה.

"וישילח ה' בעם את הנחשים השרפים וישלכו את העם" מדוע שלח הקב"ה דוקא את הנחשים?

במדבר רבה (יט, כב): "מה ראה ליפרע מהם בנחשים? לפי שנחש פתח בלשון הרע תחילה ונתקל ולא למדו ממנו. אמר הקב"ה: יבוא נחש שהתחיל בלשון הרע תחילה ויפרע ממספר לשון הרע."

"אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר עזו לה" האם משה שר? מדוע? מדרש רבה (יט, כו): "מפני מה לא נזכר משה שם? מפני שנענש ע"י המים ואין אדם מקלס לאיספקלטור שלו."

בכור שור: "אבל משה לא שר, לפי שנכשל בו." מלבי"ם: "ומשה לא אמר שירה עמהם, כי לא באו המים על ידו."

"עשה לך שירה" (כא ח') פירוש שיהיה לך התלהבות לעבודת השם יתברך. "ושים אותו על נס", היינו שיוכל צדיק כזה להשפיע לישראל בדרך 'נס' טובות למעלה מהטבע.

פִּנְת הַנִּיבִים וְהַפְתָּגִמִּים

הִנֵּה שְׁמַע מְזַבֵּחַ טוֹב = הִנֵּה שְׁמַע בְּקוֹל ה' טוֹב מְזַבֵּחַ.

זִבְחֵי שְׁלָמִים = קָרְבָּנוֹת שְׁלוֹם לְאוֹת תּוֹדָה, אֲךָ לֹא לְכַפֵּרֶת חָטָא.

דוּגְמָה: שְׁמוּאֵל שׂוֹאֵל אֶת הָעָם שְׂאֵלָה רְטוּרִית [שְׂאֵלָה הַמְכִּילָה בְּתוֹקָה אֶת הַתְּשׁוּבָה הַהִיזוֹנִית]: הַחֲפֶץ לִה' בְּעוֹלוֹת וְזִבְחִים? הִנֵּה שְׁמַע בְּקוֹל ה' טוֹב מְזַבֵּחַ.

מִקּוֹר: הַחֲפֶץ לִה' בְּעוֹלוֹת וְזִבְחִים? ...הִנֵּה שְׁמַע מְזַבֵּחַ טוֹב [שְׁמוּאֵל א טו כב]. (ניבונכו)

"אל תסרי הליכות אלא הלכות"

הלכות בורר בשבת

האם מותר לקלף שום בשבת ?

בגמרא בתלמוד ירושלמי (פרק כלל גדול ה"ב) מבואר, שהקולף שום בשבת עובר בתחילה משום דש, ואחר כך משום בורר. אולם כתב בספר מצות גדול, שאין לאסור על פי דברי הירושלמי לקלף בצלים ושומים בשבת, משום שהירושלמי מדבר באופן שמקלף את השום על מנת להניחו ולאכלו אחר זמן בסעודה אחרת, אבל אם קולף את השום על מנת לאוכלו "לאלתרן", כלומר "מיד" (לכל היותר בתוך חצי שעה), אין איסור בדבר. וכתב מרן הבית יוסף (בסימן שכא), שאף על פי שכאשר מקלף את השום בודאי "בורר פסולת מתוך אוכל", שהרי הפסולת, כלומר הקליפה, מקיפה את הירק מכל צדדיו, מכל מקום אין איסור בדבר, הואיל וכך היא דרך אכילתו של השום, ואין זו "דרך ברירה", ולכן למעשה, מותר לקלף שום בשבת בכדי לאכלו מיד. (חזון עובדיה שבת ח"ד עמוד קצג).

האם מותר לקלף ביצים בשבת ?

מותר לקלף ביצים בשבת, כאשר מתכוונים לאוכלם באופן מיידי. כלומר, שמתחילים בסעודה לכל היותר בתוך חצי שעה מזמן הקילוף. ולא יותר מכך.

ואף שהגאון רבי שלום משאש זצ"ל בספרו שו"ת שמש ומגן (חלק ראשון סימן טו) כתב להקל בקילוף ביצים אפילו על מנת לאוכלם אחרי זמן מרובה, מכל מקום רוב פוסקי זמנינו דחו דבריו, וכן פסק למעשה מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שאין להקל בקילוף ביצים אלא כאשר מתכוין לאכלם "מיד". (שם).

הוצאת העור של העוף ממנו

שאלה: האם מותר להוציא את העור של העוף מהעוף בשבת, כשאינו אוהב לאכול אותו?

תשובה: הנה אף שעור העוף נחשב כפסולת לגבי העוף, ולכן לכאורה היה לנו לאסור להוציא שבת. מכל מקום מכיון שעור העוף מחובר לעוף, הרי הוא דומה לקליפת פרי, ולחיתוך פרי לשניים, שלא שייך בזה איסור בורר כל כך.

לפיכך פסק מרן הרב זצ"ל בספרו חזון עובדיה (עמוד קצה), שמותר לקלף את עור העוף ממנו, בשעה שאוכל את העוף.

מלחיה שיש בתורה גרגרי אורז

האם מותר להשתמש במלחיה שיש בה אורז בשבת, או שיש בזה איסור משום "בורר", מכיון שבשעה שהמלח יורד, גרגרי האורז נותרים בכלי, ולכאורה הרי זה כבורר "פסולת מתוך אוכל", כי ה"פסולת" הם גרגרי האורז הנותרים בכלי ?

כתב מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל (חזון עובדיה שבת ח"ד עמוד רטז), שהואיל והמלחיה לא נעשית כ"כלי העשוי לברירה" (כלומר, מסגנת, היא כלי המיועד לברירה. אבל המלחיה, עיקר היעוד שלה אינו לברירה, אלא לפיזור המלח). וגם המשתמש בכלי זה, אין כוונתו כלל לשם ברירה, אלא כוונתו ליהנות מן המלח. ולכל הדעות, אין כאן חשש ברירה, אלא מדרבנן, (כלומר, מגזירת חכמים), אבל לא מן התורה. וכיון שכך, בכל איסור דרבנן במלאכת שבת, כאשר אינו מתכוין למלאכה הנעשית, יש מקום רב להקל בתנאים מסוימים. ועוד הביא כמה טעמים להקל בשימוש במלחיה בשבת, לכן להלכה יש להקל בזה, וכפי שנוהגים רבים, יראים ושלמים. וכן דעת רוב גדולי הפוסקים בזמנינו.

קומקום של תה, שיש בפיו מסננת

קומקום של תה, שיש בפיו (בזרבובית שלו) מסננת המיועדת לכך שלא יפלו ממנו עלים לתוך הכוס. אף שנראה כאילו בורר "בכלי" את מן התה מתוך העלים, מכל מקום להלכה כתב מרן הרב זצ"ל (עמוד רכז), שמותר להשתמש בכלי זה בשבת, וטוב להחמיר עד שעלי התה יהיו מונחים בקרקעית הקומקום, והמים למעלה, שאז אין חשש כלל בדבר. אבל מעיקר הדין יש להקל בזה אפילו באופן שעלי התה מעורבים בתוך המים. וכן נהג למעשה הגאון בעל ספר חזון איש. ועיקרו של ההיתר, הוא בהיות רורב בני האדם אינם "מקפידים" (כלומר, לא איכפת להם) על הדבר, ורגילים לשתות תה אפילו כשיש בתוכו כמה עלים, לכן אין זו ברירה האסורה בשבת.

מכל מלמד השכלתו

כמה פרות אדומות היו עד היום ?

כתב הרמב"ם, שבניי עשו 9 פרות אדומות לדורותיהם עד היום. (במשנה פרה פ"ג מ"ה).

פרה ראשונה - משה רבנו, על ידי אלעזר (ואין לתמוה על כך שהספיק האפר לכל כך הרבה שנים, משום שיכלו לשרוף עם הפרה עצים לרוב, ואף די רק בקצת מהאפר כדי לקדש מי חטאת בכלים גדולים מאד).

פרה שניה - עזרא הסופר, כשחזרו לא"י מבבל ובנו את הבית השני.

שלישית ורביעית - שמעון הצדיק.

חמישית ושישית - יוחנן כהן גדול.

שביעית - אליהו עיני בן הקוף, בימי שמעון בן שטח.

שמינית - חנמאל המצרי.

תשיעית - ישמעאל בן פיאבי,

ושניהם בימי הלל הזקן.

עשירית - יעשה המלך המשיח במהרה בימינו אמן.

"וַיִּהְיֶה עֲלֵיהֶם מִיַּם חַיִּים אֶל כָּלֵי" (י"ט - י"ז)

ישראל נמשלו למים. מטבעם של מים, שיכולים להתפשט ולשטוף שטחים עצומים, להפרות מדבריות, להסיע הרים, ליישר הדורים ולהבקיע דרך אע"פ שיש מפרעיים ומעצורים גדולים.

אומר רבי מאיר שפירא מלובלין, במה דברים אמורים, אם הם במצב של נזילה, אבל כשהם קפואים, אין להם כח. אף ישראל כך: בהתלהבות אפשר להשיג הכל, אבל במצב של קפאון וקור, שום דבר לא ישיגו.

"אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני"

"זאת הקת התורה"

על פרשת פרה אדומה אמר שלמה המלך בחוכמתו: "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני"

אמר המגיד מדובנא משל למה הדבר דומה ?

לעשיר כפרי אחד שרצה לנסוע עד סוף העולם. אמר ועשה! הכין מרכבה רתומה לסוסים אבירים וחזקים ולקח אוכל צידה לדרך.

לאחר מכן עלו הוא ומשרתו למרכבה ויצאו למסע אל סוף העולם...

ביום הראשון לנסיעתו נסע העשיר שלוש מאות פרסאות ולעת ערב עצר כדי לנוח במלון.

במלון ישב העשיר אל השולחן והשתתף בשיחת האורחים ובסיפורי מסעותיהם. כל אחד מהם תיאר באוזני חבריו את מטרות מסעו, כמה כבר נסע וכמה עוד עליו לנסוע.

"אני" - קפץ העשיר ואמר "נוסע לסוף העולם וכבר עברתי היום שלוש מאות פרסאות!"

"שוטה שכמוך" - צחקו כולם - "האניך יודע כי העולם הוא עגול!" אין אתה מתקרב לסוף מסעך כלל כי ככל שתרחיק ותיסע כן ירחק ממך סוף העולם...

כן הוא גם הנמשל סיים המגיד: שלמה המלך חפץ להבין את סודות התורה אולם ככל שלמד הבין כי התורה עמוקה מני ים.

משום כך אמר: "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני"

כך הגיע אלי הסיפור הישן של סבא

אחד מתלמידי החכמים של בני ברק, העביר לנו סיפור מהדים, ויש בסיפור זה כדי לחזק בתוכנו את הידיעה והאמונה ש'לא ידח ממנו נידח', ולהוכיח בפעם המי יודע כמה על המאמצים שעושה אבינו בשמים על מנת לקרב אליו את הבנים התועים שסרו מן הדרך.

התנ"ח הבני ברקי מספר לנו על יהודי המתגורר בשכונתו, בפאתי בני ברק, שהתנהג כיהודי חילוני לכל דבר, וכל מי שניסה לדבר על ליבו שיחזור לאלוקיו וישמור מצוות, נתקל באוזניים ערלות, ובלב אטום. כך במשך שנים, גם העבודה שהוא מתגורר בבני ברק לא פעלה עליו לשינוי הדרך.

לפני מספר ימים ראיתי את היהודי ההוא, מספר התנ"ח, והנה פניו לובשות צורה אחרת. על פניו נראה היה שהחל לשמור מצוות, אבל בגלל ניסיונו הממושך איתו לא הייתי יכול להאמין שכך אכן קרה. להפתעתי ולשמחתי, זה קרה, ועוד איך. האיש הכריז בפני כל מי שרצה לשמוע: חזרתי בתשובה שלימה.

כיון שהמהפך קרה בבת אחת, והשכן התעניין אצלי כבר על כמה וכמה מצוות שביקש לשומרן באופן מידי, היה לי ענין רב לשמוע את סיפורו.

עוד באותו ערב, הוא הזמין אותי לביתו וסיפר הכל, מבלי להסתיר מאומה.

לפני כשבועיים, סיפר האיש לשכנו התנ"ח, יצאתי למסע שורשים בקהילות היהודיות של פולין. שורשים אלו הם שורשיה של אימי שנולדה בפולין, אלא שלא אחד אס אומר שבתחילה לא רציתי לשמוע על כך. נטיתי לסרב להצעה לצאת למסע זה, ולו כדי שלא יפתיעוני שם עם הצעות לחזרה בתשובה ולעבור על ליבי כלל בנושא זה.

לאחר שמארגני המסע הבטיחו לי ש'שורשים' המדוברים במסע זה אינם שורשים המחוברים למצוות, אלא רק 'שורשים היסטוריים וחברתיים', הסכמתי להצטרף. בהגיעו לעיירה שבה נולדה אימו, החלה התרגשות רבה לפעם בו, וגם הוא עצמו לא ידע כיצד להסביר את פשרה. 'חשבתי שמדובר בהתרגשות טמיה, שנוצרה כתוצאה מהעלאתם בזכרוני של כל המקומות והאתרים שאימי סיפרה לנו עליהם, אבל עוד לא ידעתי מה מחכה לי', סיפר לתנ"ח.

כמעט 'בטעות' נכנס למבנה שבו שכן, בזמנו, בית הכנסת של העיירה. המבנה, בניגוד לעיירות אחרות, שמר על צורתו הקוורתית, וידו הארוכה של השלטון כמעט ולא נגעו בו.

מהיכל בית הכנסת בקומה התחתונה, ושאוהו רגליו של היהודי מבני ברק הישר אל עזרת הנשים, ולצידה עליית הגג של בית הכנסת, שבה הוטמנו בזמניה היפים של הקהילה ספרי קודש שיועדו לגניזה. אם הייתי חושב לרגע שאני נמצא בתוך בית כנסת, יתכן שהייתי ממחר לעזוב את המקום, אבל יושב במרוכמים פעל שאגיע ליד התרגשות עצומה, ובמידה כזו שהשכיחה ממני לחלוטין את הידיעה היכן אני נמצא.

מצאתי את עצמי 'חופר' ומחטט בתוך ערימות הספרים הישנות שהיו בעליית הגג ההיא, סמוך לעזרת הנשים. היו שם גמרות ישנות וספרי הלכה שעלה בהם עובש, ספרי תנ"ך ושלחן ערוך.

לפתע עלה בידי סידור גדול, ישן ועתיק, בלוי מאין כמוהו, קרוע מכל צדדיו. במקום להשליכו מידי החזקתי משום מה בחוזקה, עד שפתחתי אותו והתבוננתי בשער המצויר שלו. אני מדגיש שהחזקתי את הסידור משום שזה לא התאים לי, ולמידותי של עדי אז.

לפתע נפלטו מפני צווחה גדולה עד שהאנשים שהיו בקומה התחתונה נעזקו ובאו לראות מה אירע. על חלקו העליון של השער נחרט שמו של סבי, אביה של אמי, שאף הוא התגורר בעיירה זו משנים קדמוניות.

ברגע שזה חשבתי שליבי מתפוצץ מהתרגשות. שמו של הסבא עלה בפיה של אימי פעמים רבות, והיא היתה מספרת לנו עליו ועל צדקותו סיפורים רבים לאין מספר.

ברגע אחד צפו ועלו במוחי כל הסיפורים הללו, וראשי הפך לסחרחר. אבל זה עוד לא היה הכל.

החילותי להפוך בדפי הסידור, דף אחרי דף, לא ידעתי מדוע אני עושה זאת, באמת שזה היה סתם כך, לא היתה לי כל כוונה מיוחדת בפעולה זו.

כשהגעתי לתפילת מוסף של שלושת הרגלים, ניתר ליבי בשנית, מתוך הסידור בין הדפים המוצהבים העתיקים, סמוך מאוד להלכות לולב שהופיעו בסידור ההוא ליד תפילת מוסף של החגים, היה מונח עלה קטן של הדס, משל באותו רגע נטל בעל הסידור את ארבעת המינים ונענעם, ואחד העלים נשר מההדס אל תוך הסידור.

הפלא הגדול התבטא בכך שהעלה היה ירקרק, כאילו בזה הרגע נתלש מן השיח. המראה הזה 'שבה את ליבי'.

לפתע פתאום הבינתי שהקשר בין הדורות נוצר רק על ידי ובאמצעות המצוות, והבנתי שלא שייך להיות יהודי ולהיקרא יהודי ללא קיום המצוות.

כל מה שדוברת אלי במשך כל השנים, אומר האיש לתנ"ח הבני ברקי, חזר ועלה עתה במוחי, והפך לדברי אמת. ראיתי פתאום במו עיני את הסבא שלי כשהוא מקיים מצוות. שמעתי פתאום את כל סיפוריה של אימי והנה הם חולפים באוזניי מחדש, כאילו היא עומדת עתה ומספרת לי את הדברים.

הבנתי שהכל נכון, ושאימנותם של הסיפורים הללו עולה לאין ערוך על כל הסיפורים האחרים שמנסים למכור לי במקומות אחרים.

הקשר הישיר הזה עם 'עלה ההדס של הסבא', הביאני למצב שבו לא יכולתי שלא להרגיש את הקשר הישיר עם הבורא עולם, עם היהדות, עם התורה והמצוות. זה היה קשר בלתי אמצעי, הכי חזק בעולם!

'התחברות' שכזו עם הסבא בצורה כזו לא יכולה היתה להוביל לשום מקום אחר, רק לבית המדרש. רק שם, בעיירה, בעליית הגג של בית המדרש, הבנתי שאי אפשר להיקרא יהודי בלי לקיים מצוות.

עשיתי בואו וחזרתי בלתי לקיים מצוות. עשה כאן האבא הרחום בשמים כדי שלא ידח ממנו נידח.

עצם היציאה למסע השורשים היתה מנוגדת לדעותיו של האיש. לאחר מכן הוא הודה מפורשות שמשם באותם ימים תכנן לנסוע להודו ולמזרח הרחוק ורק ברגע האחרון משכנעו אותו המארגנים שמדובר במסע מהנה ומרתק הסכים לבטל את הנסיעה ההיא ולהצטרף למסע השורשים. נלך הלאה. לאחר שהגיע לעיירה בה נולדה אימו, לא רצה להיכנס לבית הכנסת, וכאילו יד נעלמה דחפה אותו שילך לשם.

ומי העלה אותו לעליית הגג? הרי בהחלט היה שייך שהוא יישאר בקומה התחתונה.

ומי נתן לו את האומץ לחטט בערימת הספרים? ומי גלגל את ידיו כך שיגיעו לבסוף עד הסידור של הסבא? ומי היישיר את עיניו שיתבונן בשער ויבחין בשם של סבו שהיה חרוט שם? וגם לאחר מכן, מה הניאו להפוך דף אחרי דף עד לתפילת שלושת הרגלים?

והעיקר: מי גלגל את העלה ההוא, לפני כל כך הרבה שנים, אל תוך המחזור- אם לא הריבונו של עולם? מי גרס לכך שהעלה ינשר מן הענף שבולב, הישר אל המחזור- אם לא השם יתברך.

מי ידע, מי פילל ומי מילל שלעלה זה תהיה מטרה כה נשגבה לאחר שבעים וארבע שנים, אם לא קורא הדורות מראש? ומי יודע, יתכן שכאשר העלה נשר מן הענף של ההדס, ונפל לתוך המחזור, רצה הסבא להוציאו משם כדי לא להשאיר את ספר התפילה כשהוא מלוכלך, אבל הקב"ה- בידועו מי יחטט בספר זה ברבות השנים בעוד תקופה כל כך ארוכה- מנעו מלהוציא את העלה...

(מתוך הספר "24/7" של הרב צבי נקר.)

